

HISTORY OF JOURNALISM / PUBLICISM

<https://doi.org/10.17721/2522-1272.2020.76.5>

UDC 050.4(477-87:73)"1978/2000

The Newspaper “Ukrainian News”: the American Period (1978–2000)

Serhiy Kozak

*PhD (philol. sci), T. Shevchenko Institute of Literature of the National Academy of Sciences
of Ukraine*

4 Michael Hrushevsky St., Kyiv, 01001, Ukraine

Corresponding author's e-mail address: detr19411@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this article is to elucidate the peculiarities of the functioning of Ukrainian News/“Ukrainski Visti” in the American period through the prism of publications (1978-2000). In order to realize the goal, the forms of subscription organization were investigated, measures aimed at strengthening the material base of the magazine, a considerable array of publications of that time were analyzed (their systematic index was prepared), and the role of the publication in shaping the cultural and spiritual heritage of the Ukrainian diaspora in the USA and other countries during the mentioned period were outlined.

The main method of research was to analyze the materials of different genres found in the pages of the newspaper as well as a historical method that allows you to study objects in chronological order. In particular, during this task a valuable fact about the changes that occurred in the edition after its relocation to the USA was obtained, the peculiarities of newspaper's functioning in new conditions were clarified, all addresses of editors office were found out, the articles related to activities of the Publishing Union and the I. Bahrianyi Foundation which were engaged in the publication of the newspaper were examined; a number of editorial steps, aimed primarily at strengthening the financial base of the edition and its subscribers acquisition were studied.

It is found out, that relocation of the editors office from Germany to the USA encouraged the Ukrainian emigration participation, which was united behind the newspaper in scientific, educational, artistic, economic and public-political activities on the American-Canadian territory, promoted intensification of Naddnippianska emigration in terms of All-Ukrainian liberation movement, helped to stabilize the financial base of the newspaper, that, in the end, allowed to publish it during the next twenty two years.

KEYWORDS: newspaper; “Ukrainian News”/“Ukrainski Visti”; the USA; editorial office; the Publishing Union, article.

УДК 050.4(477-87:73)"1978/2000"

Часопис «Українські вісті»: американський період (1978–2000 рр.)

Козак Сергій Борисович, Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка Національної академії наук України, головний філолог, кандидат філологічних наук

Резюме

Мета цієї статті – з'ясувати особливості функціонування часопису «Українські вісті» в американський період його існування крізь призму публікацій видання (1978–2000). Для реалізації мети зокрема досліджено форми організації передплати, заходи, спрямовані на зміцнення матеріальної бази часопису, проаналізовано значний масив публікацій того часу (підготовано їх систематичний покажчик) та окреслено роль видання у формуванні культурно-духовної спадщини української діаспори в США та інших країнах в названий період.

Основним методом дослідження став аналіз матеріалів різних жанрів, які знайдено на шпальтах газети. а також історичний метод, який дає можливість вивчення об'єктів у хронологічній послідовності. Зокрема під час виконання цього завдання здобуто цінний фактаж про ті зміни, які відбулися в редакції після перенесення її до США, з'ясовано особливості функціонування часопису в нових умовах, уточнено всі адреси редакції, проаналізовано публікації про діяльність Видавничої спілки, Фондації ім. І. Багряного, які опікувалися випуском газети, вивчено низку акцій редакції, які були спрямовані насамперед на зміцнення фінансової бази видання, приєднання передплатників. З'ясовано, що перенесення редакції з Німеччини до США стимулювало участь східноукраїнської еміграції, яка була об'єднана навколо видання, в науковій, освітній, мистецькій, економічній і громадсько-політичній діяльності на американсько-канадському терені, сприяло активізації надніпрянської еміграції в загальноукраїнському визвольному русі, допомогло стабілізувати матеріальну базу часопису, що, зрештою, й дозволило видавати його впродовж ще двадцяти двох років.

Ключові слова: часопис; «Українські вісті»; США; редакція; Видавнича спілка; стаття.

Козак С. Б. Газета «Украинские вести»: американский период (1978-2000 гг.)

Цель этой статьи – выяснить особенности функционирования газеты «Українські вісті»/«Украинские Вести» в американский период ее существования через призму публикаций издания (1978-2000). Для реализации цели в частности исследованы формы организации подписки, меры, направленные на укрепление материальной базы газеты, проанализированы все публикации того времени (подготовлен их систематический указатель), обозначена роль издания в формировании культурно-духовного наследия украинской диаспоры в США и других странах в названный период.

Основным методом исследования стал анализ материалов различных жанров на страницах газеты, а также исторический метод, который дает возможность изучения объектов в хронологической последовательности. В частности, во время выполнения этой задачи получен ценный фактаж о тех изменениях, которые произошли в редакции после переезда ее в США, выяснены особенности функционирования издания в новых условиях, уточнены все адреса редакции, проанализированы публикации о деятельности Издатель-

ского союза, Фонда им. И. Багряного, которые занимались выпуском газеты, изучены акции редакции, которые были направлены прежде всего на укрепление финансовой базы газеты, увеличение числа подписчиков. Выяснено, что переезд редакции из Германии в США стимулировал участие эмиграции, которая была объединена вокруг издания, в научной, образовательной, художественной, экономической и общественно-политической деятельности на американском континенте, способствовало активизации восточнукраинской эмиграции в общеукраинском освободительном движении, помогло стабилизировать материальную базу газеты, что, в конечном результате, позволило издавать ее в течение еще двадцати двух лет.

Ключевые слова: журнал; «Украинские Вести»; США; редакция; Издательский союз; статья.

1. Вступ

У червні 1978 р. вийшло останнє число газети «Українські вісті» (далі – «УВ») на теренах Німеччини. Воно підсумувало «європейський» період в історії унікального видання, що тривав понад тридцять два роки. За цей час побачило світ 2315 чисел часопису, який став помітною трибуною українського слова на чужині.

Нагадаємо, що газета, перше число якої з'явилася 19 листопада 1945 р. в місті Новий Ульм (Баварія), об'єднала навколо себе тисячі емігрантів (переважно зі східної й центральної частин України), що після Другої світової війни з різних причин, але насамперед не бажаючи залишатися під «советським раєм», опинилися в повоєнній Західній Європі. Саме вони – ті, хто спізнав лихоліть концтаборів, пережив голодомор 1932–1933 рр., звідав розкуркулень та інших репресій, і, зрештою, дивом потрапивши у вільний світ, заснували часопис «УВ», який став потужним голосом підсоветської еміграції, прикладом національно-духовного самоствердження українців за кордоном [1].

2. Теоретичне підґрунтя

Є низка наукових досліджень вітчизняних і закордонних науковців, які зробили свій внесок у вивчення періодики української діаспори, зокрема тієї, яка виходила на теренах США. Щодо безпосередньо теми «УВ» на американському континенті, то тут немало роль у її дослідженні відіграли статті Олексія Коновала [2, с. 15], книжка «Відзначення 50-ліття часопису «УВ» та УДРП» [3], яку упорядкував і видав Петро Майсюра. Важливу роль у розв'язанні питань наукової розвідки відіграли зокрема й матеріали «Публіцистики» І. Багряного (упорядник Олексій Коновал) [4], статті Івана Дзюби [5, с. 210–215.], спогади, які увійшли до книжки Ол. Шугая [6].

Мета статті – з'ясувати особливості функціонування часопису «Українські вісті» в американський період його існування крізь призму публікацій видання (1978–2000). Для реалізації мети зокрема досліджено форми організації передплати, заходи, спрямовані на зміцнення матеріальної бази часопису, проаналізовано значний масив публікацій того часу (підготовано їх систематичний покажчик) та окреслено роль видання у формуванні культурно-духовної спадщини української діаспори в США та інших країнах в названий період.

3. Методи дослідження

Основним методом дослідження став аналіз матеріалів різних жанрів, які знайдено на шпальтах газети. а також історичний метод, який дає можливість вивчення об'єктів у хронологічній послідовності. Для теоретичної оцінки значення спадщини газети використано метод узагальнення, а для аналізу здобутків часопису після перенесення на американський континент – описовий метод.

4. Результати й обговорення

Існувало кілька причин того, чому середовище української політичної еміграції, яке видавало газету, після такого доволі тривалого перебування редакції в Західній Європі прийняло рішення перенести її на американський континент. Насамперед це видавничо-поліграфічні й кадрові проблеми, а також інші труднощі організаційно-адміністративного спрямування. Втім, майже всі вони були тісно пов'язані між собою однією реальністю: більшість передплатників часопису, виїхавши з Німеччини й інших країн Європи ще наприкінці 1940-х – на початку 1950-х, давно мешкали за океаном, у таких країнах, як США, Канада, Австралія, Аргентина.

Отже, склалася ситуація, коли основний масив читачів, для яких видавався часопис, був далеко від редакції. Усім їм – заокеанським передплатникам – доводилося очікувати на отримання номера впродовж щонайменше двох тижнів (звичайною поштою, тобто пароплавом) або ж суттєво доплачувати за авіапересилання. Крім того, дописи від американських (як і канадських, австралійських, аргентинських тощо) авторів надходили до редакції також зі значним запізненням (адже тоді ще не існувало електронної пошти). Додаймо до цього ще час на редакційну підготовку матеріалів і час газети в дорозі до читача, і стає зрозуміло, що відомості про значну кількість подій передплатник отримував із відчутною затримкою. Видання таким чином втрачало на оперативності, помітно погіршився зв'язок редакції з читачем і навпаки.

Зрештою такий стан суттєво позначився як на кількості передплатників, число яких зменшилося з 15 тис. (у 1948-му) до 5 тис. (у 1978-му) [7], так і на матеріальній базі видання в цілому, основне джерело якої становили передплата й благодійна допомога (пожертви) читачів.

Отож ті зміни, які відбулися в долі часопису наприкінці 1970-х, назріли давно, вони могли статися й значно раніше, адже матеріальні труднощі супроводжували газету, вважай, в усі часи. Досить нагадати грошову реформу в Німеччині 1948 р., унаслідок якої припинили існування майже всі еміграційні видання. «З колишньої китиці справжніх пресових органів, що починали свою роботу від первопочинів української еміграції в Німеччині й Австрії, залишилися тільки «УВ», що перетривали кризу тільки завдяки жертвовності свого редакційного, адміністративного та технічно-друкарського персоналу» [8, с. 5].

Та все ж наприкінці 1970-х труднощі з випуском часопису, який, наголосимо, ніколи не отримував державної допомоги, постали перед видавцями особливо гостро (майже всі числа за перше півріччя 1978-го вийшли спареними, тижневик у той період нагадував двотижневик, чого ні в ранішій, ні в пізнішій його історії ніколи не траплялося). Ці обставини також були підставою для змін. «У той спосіб ми розв'язуємо кризу, яку Видавництво «УВ» переживало останнього року через затяжну хворобу основного працівника друкарні, що фактично заступав трьох фахівців (друкаря, метранпажа, лінотипіста) і на місце якого ми так і не знайшли відповідного кандидата», – йшлося у зверненні редакції [9, с. 1].

Це щодо практичної складової такого рішення, але не менше, якщо не більше значення мала громадсько-політична доцільність видавання часопису там, де розташовані «головні центри українського громадського, політичного, наукового, мистецького, освітньо-

го, молодечого і церковного життя». На думку видавців, «американсько-канадський терен» був вирішальною «людською і матеріальною базою для української визвольної боротьби, для впливу на сильних цього світу, щоб допомогти борцям в Україні», отож такій специфічно важливій трибуні, як «УВ», належало бути на американському континенті.

Таким чином, крім завдання вижити, тобто поліпшення матеріальної бази видання, була й ширша мета перенесення редакції до США – розбудувати трибуну ідеологічного і політичного мислення. Ось чому, на думку очільників часопису, «УВ» мусили перебувати там, «де формується українська і неукраїнська політика, щоб бути також інструментом того формування».

Ці та інші концептуальні висновки, присвячені темі виходу у світ часопису на американській землі, зустрічаємо в статті «Новий етап "Українських вістей"» на сторінках першого числа газети, яке з'явилося друком у США. Її автор – професор Михайло Воскобійник, один з лідерів середовища, що опікувалося виданням, тогочасний голова УРДП², члени якої тісно співпрацювали з «УВ». Очевидно, що в цій програмовій статті він висловив не лише власну думку щодо майбутнього «УВ» на американському континенті, а й погляди якщо не всього, то більшої частини «вістянського» осередку; про розбудову часопису йшлося як про «важливе завдання УРДП і прихильного громадянства» [10, с. 2].

Перше число «УВ» у США вийшло 30 серпня 1978 р. Редакція часопису розмістилася в місті Детройт (штат Мічиган). Цей вибір був невипадковим. Річ у тім, що саме тут розташовувалася одна з найкращих на весь північноамериканський терен українських друкарень, власником якої був Петро Майсюра – той самий, який іще в новоульмські часи брав найактивнішу участь у заснуванні друкарні «УВ». І ось уже в зовсім інший період історії газети, тобто в США, цей відданий прихильник «УВ» знову їй прислужився: Петро Майсюра взяв на себе обов'язки адміністратора часопису, а головне – друкував його на поліграфічних потужностях власного підприємства (мало того: упродовж тривалого часу робив це безоплатно), що суттєво полегшило існування видання, сприяло в подоланні труднощів на «новому етапі».

На користь Детройта спрацьовував і той факт, що тут (як у самому промисловому місті, так і на його околицях) була одна з найбільших у світі українських громад. І хоча часопис зареєстрували як міжнародне видання (international edition), усе ж його видавці не збиралися нехтувати цим фактом і розглядали детройтських українців як потенційних передплатників «УВ». Важливою складовою частиною цієї громади була творча інтелігенція. Тут, приміром, мешкали і працювали оперна співачка Наталія Носенко, художник Михайло Дмитренко, музикознавець (він же священник) Олександр Биковець, сатирик-карикурист Едвард Козак, краєзнавець Михайло Бажанський, публіцист Роман Бжеський, журналіст і редактор Володимир Несторович, поет Олекса Веретенченко, професор Мічиганського ун-ту Ася Гумецька (донька репресованого советами письменника Сергія Пилипенка) – всі вони, як і багато інших представників творчої інтелігенції, сприяли творенню тієї культурно-мистецької аури, в якій мав видаватися тижневик.

Тут жив і Михайло Смик – колишній редактор часопису «Український Прометей», що в 1950-х виходив у Детройті. Саме він, на прохання видавців, очолив редакцію «УВ». Мало того: Михайло Смик був головним редактором протягом шістнадцяти років (1978–1994 рр.), а це найтриваліший період, якщо брати до уваги працю всіх керманічів газети.

Утім, велике значення для існування часопису мала не лише праця детройтської редакції, а й допомога її прихильників. Насамперед із урдепівського й одумівського середовищ. І партія (УРДП), і об'єднання (ОДУМ³) існували звіддавна, тому вже мали добре

² УРДП – Українська революційно-демократична партія

³ ОДУМ – Об'єднання демократичної української молоді

організовані структури й через свої осередки та окремих активних членів могли чимало зробити для видання. Так воно, зрештою, й сталося. Одразу ж після перенесення редакції до США саме із членів УРДП і ОДУМу, та ще колишніх сужерівців⁴ і добрусівців⁵ у різних містах американського континенту було створено так звані комісії допомоги «УВ». Найпомітніша з них діяла в Чикаго і його околицях. Очолював її відомий в українській діаспорі громадсько-політичний діяч Олексій Коновал – ключова постать, якщо говорити про внесок у національно-духовне і матеріальне самоствердження часопису на американській землі, а відтак і в його довготривале існування. Це під його орудою тамтешні прихильники газети провели збір коштів на допомогу виданню, влаштували акцію приєднання нових передплатників, організували зустріч із головним редактором «УВ» – увесь цей комплекс заходів сприяв мобілізації такої потрібної тоді для редакції фінансової підтримки.

Такі акції на допомогу часопису в 1978–1979 рр. відбувалися регулярно, і не лише в Чикаго, а й у багатьох інших містах, де активно діяли прихильники газети, а саме – в Детройті, Філадельфії, Нью-Йорку, Буффало, Клівленді, Сан-Франциско, Пітсбурзі (США), Торонто, Вінніпезі (Канада), Мельбурні (Австралія) тощо. Створення цих, спрямованих на фінансову підтримку «УВ», тимчасових об'єднань (комісій) слугувало матеріальною опорою видання на його новому етапі і засвідчило існування середовища, яке виявило і готовність, і здатність подбати про його майбутнє, взяти відповідальність за його випуск, продовжити таким чином справу попередників [11, с. 3].

Проведенню цих акцій сприяло те, що на сторінках часопису регулярно з'являлися різноманітні заклики, звернення, списки жертводавців, оголошення, листи читачів та інші матеріали, головною темою яких була турбота про видання. Сама редакція також стала організатором кількох помітних толок, безпосередньо пов'язаних із поліпшенням фінансового стану газети. Перша з них – збір коштів «"На новосілля" "УВ"», а друга – на придбання комп'ютерографічної машини (це було щось проміжне між лінотипом і комп'ютером). Усього за кілька місяців унаслідок мобільних заходів редакція, завдяки пожертвам читачів і прихильників, змогла не тільки зібрати необхідну для купівлі техніки суму, а й загалом покращити матеріальний стан «УВ» [12, с. 1].

Хвиля ентузіазму прихильників «УВ», яка виникла у зв'язку з новим етапом в історії видання, змістовно розкрита на сторінках часопису – насамперед у численних листах читачів. Одним із прикладів таких матеріалів є допис Юрія Степового «Рефлексії з приводу появи першого числа "Українських вістей" у США» [13, с. 1], який завершувався таким закликом: «...Нам треба одностайно стати на підтримку і розбудову «УВ» на цьому континенті!». І слід сказати, що такі звернення не залишалися без уваги, слово «вістан» не розходилося з ділом.

У зв'язку з перенесенням редакції відбулися зміни як у самому вигляді видання, так і в налагодженні праці редакції. Та якщо зовнішні зміни були незначними, приміром, дещо збільшено формат (з 43х30 см до 48х31 см), вибрано якісніший (цупкіший на дотик і світліший на вигляд) папір, то організаційні – значно помітніші. Вони стосувалися реорганізації процесу підготовки часопису до друку, осучаснення способу друку, нових форм передплати, зміцнення матеріальної бази та інших важливих факторів життєдіяльності видання на американському континенті, які були спрямовані на «унезалеження видавництва від старих форм видавання», щоб «мати своє власне і ні від кого не залежне виробництво газети й інших друкованих матеріалів». Згодом включно із придбанням власного будинку для «УВ».

⁴ СУЖЕРО – Союз українців – жертв російського комуністичного терору

⁵ ДОБРУС – Демократичне об'єднання бувших репресованих українців з-під Советів

За перший рік існування газети в США кількість читачів збільшилася майже на дві тисячі. «Кожен передплатник, приєднай одного передплатника!» – таке звернення з'являлося на шпальтах майже щотижня. Для полегшення процедури оформлення передплати часопис щономера друкував на сторінках бланк квитанції, яку можна було вирізати і, зазначивши адресу, разом із чеком надіслати до редакції. Такі квитанції передплати поширювалися щонеділі і в церквах, на заходах громади, яких у середовищі нашої діаспори відбувалося дуже багато [14, с. 8].

Разом зі збільшенням кількості передплатників розширено мережу представників часопису. Так, у США замість одного їх стало четверо: Дмитро Грушецький – Чикаго й околиці, Сергій Євсевський – Філадельфія й околиці, Петро Матула – Вашингтон й околиці, Петро Гаврилів – штат Коннектикут, а в Канаді замість одного тепер було два представники (Микола Підлісний і Олена Кошарна). Оновилися й умови передплати часопису. Завдяки фінансовим відомостям з редакційного архіву і матеріалам «УВ» нам вдалося дізнатися, що станом, приміром, на січень 1979 р. вартість передплати залежно від країни була такою: Австралія – 20 австралійських доларів на рік звичайною поштою (40 – авіапоштою), Австрія – 400 австрійських шилінгів (800 – авіапоштою), Англія – 12 фунтів стерлінгів (24 – авіапоштою), Бельгія – 1000 бельгійських франків (2000 – авіапоштою), Канада – 20 американських доларів, Німеччина – 58 німецьких марок (120 – авіапоштою), США – 20 доларів, Франція – 120 франків (240 – авіапоштою), інші країни – 20 американських доларів (40 – авіапоштою).

Відчутно активізувала діяльність Видавнича спілка «УВ» у складі А. Лисого (голова), М. Воскобійника, П. Майсюри, О. Коновала, М. Смика, О. Воскобійника. Скажімо, 1 вересня 1978 р. у Детройті відбулося засідання спілки, на якому «детально обговорено справи, пов'язані із започаткуванням випуску “УВ” у США, затверджено склад редакційної колегії та розподілено обов'язки в Видавництві й адміністрації, затверджено кошторис газети, прийнято відповідні рішення відносно контролю адміністрації та фінансових справ, узгоджено вартість передплати та ін.» [15, с. 1].

За підписом «Видавнича спілка» у травні 1979 р. на шпальтах часопису опубліковано «Звернення до читачів, передплатників і прихильників “Українських вістей”», в якому, зокрема, зазначалося: «Видавництво “УВ” було перенесено із Нового Ульма в Німеччині до Детройта в США. Це було зроблено, щоб уможливити дальший вихід газети, коли наші спроможності в Німеччині були майже вичерпані». У цьому зверненні спілка нагадує слова Івана Багряного про те, що «часопис ніяк не вмирає», бо він є «душею нашої еміграції, її совістю, її живчиком...» [16, с. 1].

Про масштаби акцій, які тоді організовувала Видавнича спілка «УВ», свідчить той факт, що понад тридцятьох прихильників часопису пожертвували у «Фонд закупівлі техніки» по тисячі доларів кожен (на той час це була значна сума). Серед цих благодійників, зокрема, імена родини Воскобійників, Олексія Коновала, Анатолія Лисого, Івана Гребінника, Володимира Котенка, Данила Завертайла, Федора Гаєнка, Сергія Криволапа, Василя Васька, Миколи Співака та ін.

Ще одним важливим етапом у бутті часопису став 1981 р., коли редакція придбала власний будинок. 14 червня цього року вийшло перше число, що було підготоване до друку в приміщенні, яке вже належало «УВ». Про те, що «видавництво переїхало у свій будинок» читачів інформувало повідомлення, розміщене на першій сторінці [17, с. 1].

Прикметно, що необхідну для цього суму прихильники часопису зібрали всього за рік. У «Зверненні від Видавничої спілки “УВ”», яким 9 квітня 1980 р. оголошено початок збору у фонд редакційного приміщення, зокрема, йшлося: «Будинок “УВ” – це остаточна ціль, яка поставить нашу газету на міцну довготривалу [основу] і звільнить її від будь-яких примхливих викликів долі. Не хочемо далі тинятися попід тиним чи бути на ласці чужих господарів» [18, с. 2].

Упродовж року редакція регулярно містила списки пожертв на цю мету, яким передувало motto зі слів Івана Багряного: «Наша преса є виявом волі й творчого могутнього духу вчорашніх недомучених комуністичних рабів підмосковських. А тримається вона на запрацьованих копійках політичної української еміграції, на центах і пфенігах високоїдейних, до кінця своєму народові відданих людей» [19, с. 1]. Ось імена тих добродіїв, які внесли свої пожертви на будинок «УВ» одними з перших: О. Воскобійник (5 тис. дол.), І. Гребінник, А. Лисий, М. Шаблій, О. Скоп, О. Коновал (по тисячі дол.) та багато інших.

Двоповерховий детройтський будинок став третьою й водночас останньою адресою редакції на американському континенті. За час існування в США редакція містилася за такими адресами: перша (серпень 1978 – травень 1980) – 2209 Caniff Ave, Detroit, MI 48212 USA; друга (травень 1980 – червень 1981) – 20046 W Warren Ave, Detroit, MI 48228 USA; третя (червень 1981 – червень 2000) – 19411 W Warren Ave, Detroit, MI 48228 USA.

Такий крок – перенесення редакції до США – позитивно позначився не лише на матеріальній базі видання, оперативності подачі матеріалів, а й відчутно сприяв розширенню тематичної палітри. У «детройтський» період часопису на його сторінках надруковано 12766 матеріалів (це третина з усіх, які з'явилися на шпальтах видання) різноманітних жанрів і тематики. Ці публікації нам вдалося систематизувати, зокрема, за такими розділами: «Україна наприкінці ХХ століття» (1380 матеріалів), «Українці у світі» (908), «Із церковного життя» (800), «Матеріали до біографістики» (821), «Партійно-політичне життя української еміграції» (688), «Видавнича діяльність (друкарні, видання, книгарні)» (634), «Політ'язні, дисиденти, правозахисний рух» (628), «Імена і дати» (578), «Література. Критика. Час» (540), «Українська наука (УВАН⁶, НТШ⁷, УВУ⁸), мова» (483), «Мистецтво» (473), «Преса, радіо, інформація» (430), «Слідами нашої історії» (382), «Літературне життя: хроніка подій» (338), «Спогади, щоденники» (276), «Голодомор в Україні 1932–1933 рр.» (272), «Іван Багряний» (256), «Шевченкіана» (210), «Освіта (основи національного виховання, шкільництво, вища школа, курси українознавства)» (96), «Благодійність, допомога Україні» (237), «Подорожі» (107) та інші.

Відчутно збільшилася кількість матеріалів про УВАН (Українську вільну академію наук), НТШ (Наукове товариство ім. Т. Шевченка), ОДУМ (Об'єднання демократичної української молоді), Об'єднання українських письменників «Слово», українські фінансові установи (зокрема кредитівки), центри яких було зосереджено у США і Канаді. Співпраця редакції з ними стала тіснішою. Позаштатні автори й представники часопису охоче дописували до газети про заходи, які відбувалися під егідою цих та інших українських об'єднань і організацій, а редакція оперативно друкувала їх. Це саме стосується і статей про власне американське буття, загалом про історію і сучасну політику тих країн, де жили передплатники «УВ».

Як і в Німеччині, «американська» редакція часопису також мала своє видавництво, яке випускало книжки, бюлетені, вітальні картки, виконувало інші поліграфічні замовлення, які сприяли утворенню матеріального підґрунтя. Зокрема, у детройтському видавництві «УВ» побачили світ книжки «Пережите й передумане» Данила Шумука, «Економічні монолози» Миколи Руденка, «Спогади» Петра Григоренка, «Тигролови» Івана Багряного, «Збірник на пошану Григорія Китастого», «Живий Багряний» Василя Гришка і низка інших видань.

⁶ УВАН – Українська вільна академія наук

⁷ НТШ – наукове товариство імені Т. Шевченка

⁸ УВУ – Український Вільний Університет

5. Висновки

1978 р. редакцію часопису «УВ» після понад тридцятидворічного перебування в Німеччині перенесли до США. І час довів, що це було виправдане рішення. По-перше, такий крок стимулював участь східноукраїнської еміграції, яка була об'єднана навколо видання, в науковій, освітній, мистецькій, економічній і громадсько-політичній діяльності на американсько-канадському терені; по-друге – сприяв активізації наддніпрянської еміграції в загальноукраїнському визвольному русі; по-третє – дав можливість об'єднати навколо газети зусилля низки насамперед ідейно споріднених організацій і об'єднань, для яких «УВ» стали важливою спільною трибуною. І, по-четверте, це допомогло збільшити кількість передплатників, загалом стабілізувати матеріальну базу часопису, що, зрештою, й дозволило видавати його впродовж ще двадцяти двох років і «стати прикладом самостояння у власній і національній гідності».

Багато що змінювалося в історії «УВ»: формат, періодичність, головні редактори, адреси редакції, навіть країни видання, але єдине, що залишалось незмінним, – це те середовище, яке заснувало й видавало газету, його ідейна міцність, що й було запорукою довготривалого в ім'я України існування часопису.

Випуск газети, яка у 1990-х стала органом Фондації ім. Івана Багряного, припинено 2000 р. Видавці вважали, що вона виконала свою місію, оскільки діаспора тоді вже мала безпосередні зв'язки з Україною, звідки й отримувала всю необхідну інформацію [20, с. 3– 10].

References

1. Sydorenko, N. (2000), *National-Spiritual Assertion: in 3 Parts*, Part 3, Research Centre of Ukrainian Press History, Kyiv, 160 p.
2. Konoval, O. (2018), “The thorny path of the newspaper “Ukrainian News””, *Svoboda [Freedom]*, vol. 19, p. 15.
3. Maysyura, P. (Ed.) (1995), *Celebrating the 50th Anniversary of the newspaper “Ukrainian News” and the Ukrainian Democratic Republican Party*, Detroit, USA, 442 p.
4. Konoval, O., Dziuba, I. & Kostiuk, H. (Eds.) (1996), *Bahrianyi Ivan. Publicistic Works*, Smoloskyp, Kyiv, 856 p.
5. Dziuba, I. (2006), “Civic power and political insight”, *Pamiat Stolit [Memory of Ages]*, vol. 2, pp. 210-215.
6. Shugay, O. (2013), *Ivan Bahrianyi: New and Little Known Facts: in 2 Volumes*, vol. 1, Smoloskyp, 955 p.
7. Kozak, S. (1999), *Memories of P. Maysyura & V. Kiva, the Former Staff Workers of the Printing Office of “Ukrainian News” recorded in 1999 in Cooper City, Florida (USA): an Archive of the Author*.
8. Kurdydyk, A. (1951), “Five years of emigration press (1945–1950)”, *Ukrainski Visti [Ukrainian News]*, no. 6, p. 5.
9. Ukrainski Visti [Ukrainian News] (1978), “To attention of readers”, no. 19–20, p.1.
10. Voskobiynyk, M. (1978), “The new stage of “Ukrainian News”, *Ukrainski Visti [Ukrainian News]*, no. 21–22, p. 2.
11. Ukrainski Visti [Ukrainian News] (1979), “The “UN” Facilitation Committee was established in Toronto”, no. 25–26, p. 3.
12. Ukrainski Visti [Ukrainian News] (1979), “Feedback on our appeal”, no. 20, p. 1.
13. Stepovyi, Yu. (1978), “Reflections on the appearance of the first issue of “Ukrainian News” in the USA”, *Ukrainski Visti [Ukrainian News]*, no. 25, p. 1.
14. Ukrainski Visti [Ukrainian News] (1979), “Subscription terms”, no. 1–2, p. 8.
15. Ukrainski Visti [Ukrainian News] (1978), “From the “UN” Publishing Union”, no. 23, p. 1.

16. Ukrainski Visti [Ukrainian News] (1979), "Appeal to readers, subscribers and supporters of "Ukrainian News"", no. 17 – 18, p. 1.
17. Ukrainski Visti [Ukrainian News] (1981), "Advertisement", no. 24, p.1.
18. Ukrainski Visti [Ukrainian News] (1980), "Appeal from the "UN" Publishing Union", no. 15, p. 2.
19. Ukrainski Visti [Ukrainian News] (1980), "List of donations to the house purchase fund for "Ukrainian News"", no. 20, p.1.
20. Dzyuba, I. (2010), "Encyclopedia of Ukrainian resistance", in Kozak, S. (Ed.), "Ukrainian News" in Europe and America (1945–2000): Bibliographic Index of Contents of the Newspaper "Ukrainian News": in 2 Volumes, vol. 1, Literaturna Ukraina; Yaroslaviv Val, Kyiv, pp. 3–10.

Submitted 25.10.2019

Список літератури

1. Сидоренко Н. Національно-духовне самоствердження: у 3 ч. Київ: Дослідницький центр історії української преси, 2000. Ч. 3. 160 с.
2. Коновал Ол. Тернистий шлях газети «Українські вісті» // Свобода, 2018. №. 19. С. 15.
3. Відзначення 50-ліття часопису «Українські вісті» та Української Демократичної Республіканської партії. Детройт, США, 1995. 442 с.
4. Багрянний Іван. Публіцистика / упор. О. Коновала; перед. І. Дзюби; післям. Г. Костюка. Київ: Смолоскип, 1996. 856 с.
5. Дзюба Іван. Громадянська снага і політична прозорливість // Пам'ять століть, 2006. № 2. С. 210-215.
6. Шугай О. Іван Багрянний: нове й маловідоме. – У 2-х книгах. Київ: Смолоскип, 2013. 1 том. 955 с.
7. Спогади колишніх працівників друкарні «УВ» П. Майсюри, В.Киви, записані 1999 р. в м. Купер Сіті (Флорида (США)). – Архів автора.
8. Курдидик А. П'ять років еміграційної преси (1945–1950) // Українські вісті, 1951. № 6. С. 5.
9. До уваги читачів // Українські вісті, 1978. №. 19–20. С. 1.
10. Воскобійник М. Новий етап «Українських вістей» // Українські вісті, 1978. №. 21–22. С. 2.
11. У Торонто створено комітет сприяння «УВ» // Українські вісті, 1979. №. 25–26. С. 3.
12. Відгуки на наше звернення // Українські вісті, 1979. №. 20. С. 1.
13. Степовий Ю. «Рефлексії з приводу появи першого числа "Українських вістей" у США» // Українські вісті, 1978. №. 25. С. 1.
14. [Умови передплати] // Українські вісті, 1979. №. 1–2. С.–8.
15. Від видавничої спілки «Укр. вісті» // Українські вісті, 1978. №. 23. С. 1.
16. Звернення до читачів, передплатників і прихильників «Українських вістей» // Українські вісті, 1979. №. 17–18. С. 1.
17. [Оголошення] // Українські вісті, 1981. №. 24. С. 1.
18. Звернення від Видавничої спілки «УВ» // Українські вісті, 1980. №. 15. С. 2.
19. Список жертв у фонд купівлі будинку «Українських вістей» // Українські вісті, 1980. №. 20. С. 1.
20. Дзюба І. Енциклопедія українського опору // «Українські вісті» в Європі й Америці (1945–2000): бібліогр. покажч. змісту газети «Українські вісті»: у 2 т. / С. Козак. Київ: Літературна Україна; Ярославів Вал, 2010. Т. 1. С. 3–10.

Надійшла до редколегії 25.10.2019